

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN PİYANO DERSLERİNDE TÜRK BESTECİLERİNİN ESERLERİNİN KULLANILMA DURUMLARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Doç. Dr. Deniz Beste Çevik Kılıç
Balıkesir Üniversitesi
Necatibey Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Anabilim Dalı
beste@balikesir.edu.tr

Özet

Piyano eğitimi, öğrencilere piyanoyu çalabilmeye yönelik teknik davranışları ve piyano için oluşturulan eserlerin yorumlanabilmesine yönelik müzikal davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır. Piyano eğitiminde, somuttan soyuta, kolaydan zora, bilinenden bilinmeyene, yakından uzağa ve çevreden evrene ilkelerinin uygulanması esastır. Piyano derslerinde öğrencilere, tüm dönemlere ait çeşitli piyano eserlerini öğretmek önem taşımaktadır. Bu bakımdan, piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerine yer vermek gerekmektedir. Bu araştırmada, müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin, piyano derslerinde Türk bestecilerin eserlerinin kullanılma durumlarına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Çalışmada, betimleyici araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Veri toplama aracının içerik geçerliği ve anketteki soruların çalışmanın amacına uygun olup/olmadığı uzman görüşlerine göre belirlendikten sonra, uzmanların görüşleri doğrultusunda ankete son şekil verilmiştir. Araştırma sonucunda, piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerine yer verilme durumu değerlendirilerek, piyano eğitimcilerine yol gösterici olabilecek çeşitli öneriler geliştirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Müzik öğretmenliği lisans öğrencileri, Türk Bestecileri, Türk Bestecilerinin Piyano Eserleri.

MUSIC PEDAGOGY UNDERGRADUATE STUDENTS' PIANO MAJORS TOWARD THE USE OF TURKISH COMPOSERS' WORKS IN APPLIED PIANO LESSONS

Abstract

Piano education aims to give musical behaviors to the students in order to interpret the works created for the piano and technical behaviors to play the piano. In piano education, it is essential to apply the principles of the abstract, the abstract, the easy-to-understand, the unknown, the far-away and the envy. In piano lessons it is important for students to teach various piano works belonging to all periods. In this respect, it is necessary to include the works of Turkish composers in piano lessons. In this research, it is aimed to reveal the opinions of undergraduate students of music teacher about the use of works of Turkish composers in piano lessons. Descriptive research method was used in the study. The data collection tool used in the study was developed by the researcher. The questionnaire was finalized with the opinions of the experts after the data collection tool was determined according to expert opinion on the validity of the content and the purpose of studying the questions in the questionnaire. As a result of the research, evaluation of the place of the works of Turkish composers in the piano lessons will be evaluated and various suggestions to be able to guide the piano educators will be tried to be developed.

Keywords: Undergraduate students in music teaching, Turkish composers, Piano Works by Turkish Composers.

GİRİŞ

Müzik eğitimi, bir müziksel davranış kazandırma ve geliştirme sürecidir. Müzik eğitimi yoluyla birey ile çevresi, özellikle müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, düzenli, etkili ve verimli olması beklenilmektedir (Uçan, 1997). Müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitimi, bireyin mesleğiyle ilgili gerekli bilgi, beceri ve davranış kazanmalarında önemli rol oynamaktadır. Müzik eğitiminin ve özellikle mesleki müzik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası olan piyano eğitimi, çalgı eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Piyano eğitimi, piyano öğretimi yolu ile bireye piyano çalma davranışlarının kazandırılması ve bu yolla mesleğinin gerektirdiği müziksel davranış ve birikimlerin geliştirilmesi sürecidir. Bobetsky (2004), "Müzik öğretmenleri için işlevsel piyano becerilerine sahip olmak çok önemlidir. Müzik öğretmenleri için öncelikli çalgıları veya ses genişliği göz önünde alındığında piyano yeterliliği çok önemli bir araçtır. Eğer bir öğretmen kendine güvenle piyano çalabilir ise bunun pek çok faydalarını görecektir" demiştir (s. 36).

Piyano öğretimi süreci içerisinde kullanılan materyaller, öğrencilerin başarısında büyük rol oynamaktadır. Yapılan çalışmalar, ülkemizde piyano eğitiminde kullanılan Türk Müziği kaynaklı piyano eserlerinin azlığını, olan eserlerin orta seviyeye uygun olduğunu ve piyano eğitimi boyunca Türk Müziği kaynaklı piyano eserlerinin kullanılmasının öğrencilerin Türk Müziği altyapısını geliştirmesi bakımından önemli olabileceğini ortaya koymaktadır (Toptaş, 2012). Wheeler (1985) tarafından yapılan araştırmada, piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerine daha fazla yer verilmesiyle birlikte piyano eğitimindeki ses renkliliğinin ve verimin artacağı, bu durumda da öğrencilerin müzik zevklerinin zenginleşebileceği vurgulanmaktadır. Aydiner (2008), piyano eğitiminde kendi kültürümüzün özelliklerinden esinlenen eserlere yer verilmesinin öğrencilerin piyano dersine ilgi duymalarında önemli rol oynadığı üzerinde durmaktadır. Çünkü bireyin kendi ülkesinin ve ulusunun gelenekleri ve kültüründen kaynaklanan ezgilere daha istekli oldukları gözlenmektedir. Böylelikle, Türk müziği eserlerine olan ilgileri daha fazla artmaktadır (Akkor ve Türkmen, 2009). Say (1985)'a göre, "Evrensel müzik kültürüne katılmak için, evrensel müzik birikimini eleştirel yöntemlerle iyi bilmek, özümsemek ve ondan 'yararlanmak' gereklidir; katkıda bulunmak için de, kendi toplumumuzun geleneksel müzik birikimi ile yaratılmakta olan 'Çağdaş Türk Müziği' birikimini eleştirel yöntemlerle iyi bilmek, özümsemek ve bunlardan kaynaklanmak gereklidir" (s. 1143).

Dolayısı ile Ülkemizin her bir köşesine öğretmenlik yapmak üzere gidecek olan müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin, Türk bestecilerinin eserlerini bilmeleri ve çalabilmeleri önem arz etmektedir (Sönmezöz, 2004). Çünkü dört yıl boyunca piyano eğitiminde öğrendiklerini ileriki meslek yaşantılarında da çeşitli amaçlarla kullanabilmeleri gerekmektedir. Müzik öğretmeni, öğrencilerinin müzik dersini hem daha fazla sevmelerini hem de konuların daha kolay anlaşılmasını sağlayabilecektir. Buna ilaveten, ileriki meslek yaşantılarında, öğrencilerine bu eserleri tanıtılabilmeleri bakımından da önem taşımaktadır. Böylelikle, daha yaygın olarak kullanılması gereken Türk bestecilerinin piyano eserlerinin önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada, müzik öğretmenliği lisans programında öğrenim gören öğrencilerin piyano derslerinde Türk bestecilerin eserlerinin kullanılma durumlarına yönelik görüşlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 120 öğrenciden oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerinin kullanılma durumlarına yönelik görüşlerini tespit etmek için bir anket hazırlanmıştır. Anket, dört sorudan oluşmaktadır. Araştırmacı tarafından hazırlanan sorular, geçerlik çalışması için bu alanın

uzmanlarının görüşlerine sunulduktan sonra uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli yerlerin düzeltilmesi yapılarak ankete son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Anketlerin değerlendirilmesinde, frekans ve yüzeleme ile elde edilen veriler kullanılarak sonuca gidilmiştir. Ankette çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular bulunmaktadır. Nitel verileri ankette yer alan açık uçlu sorular oluşturmaktadır. Öğrencilerin açık uçlu sorulara verdiği yanıtlardan elde edilen veriler ise sınıflandırılarak tablolaştırılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, anket formunda yer alan soruların yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak sonuca ulaşılmış ve öğrencilerin verdikleri yanıtlar değerlendirilmiştir.

Tablo 1: Öğrencilerin Piyano Dersinde "Türk Bestecilerinin Piyano Eserlerine Ne Derece Yer Verildiğine İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

	f	%
Tamamen	5	4.16
Büyük ölçüde	11	9.16
Kısmen	42	35
Çok az	36	30
Hiç	26	21.6
Toplam	120	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğrencilerin %35'i piyano dersinde Türk bestecilerinin piyano eserlerine "kısmen", %30'u "çok az", %21.6'sı "hiç" yer verilmediği, %9.16'sı ise "büyük ölçüde", %4.16'sı ise "tamamen" yer verildiği üzerinde durmaktadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Piyano Dersinde, "Türk Bestecilerinin Yapıtlarına Daha Çok Önem Verilmesinin Ne Ölçüde Gerekli Olduğuna İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

	f	%
Tamamen	47	39.1
Büyük ölçüde	54	45
Kısmen	19	15.8
Çok az	7	5.83
Hiç	3	2.5
Toplam	130	100

Tablo 2'de öğrenciler piyano derslerinde Türk bestecilerinin yapıtlarına önem verilmesinin gerekliliğine ilişkin olarak; %45'i "büyük ölçüde"; %39.1'i "tamamen"; %15.8'i "kısmen"; %5.83'ü "çok az" gerekli olduğunu belirtmektedir. Ancak, sadece %2.5'inin "hiç" gerekli olmadığını belirtmesi ise dikkat çekmektedir.

Tablo 3: Öğrencilerin Piyano Dersinde "Türk Bestecilerinin Eserlerine Daha Çok Yer Verilip, Öğretilmesine İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşler	f	%
Kendi kültürümüzün müziğini tanıyarak, kendi öz müziğimizi gelecek nesillere aktarabilmemiz açısından önem taşıdığını düşünmekteyiz.	40	27.6
Türk besteciler, hem Türk müziği makamlarının hem de enstrümanlarımızın dünyaya duyurulmasında önemli role sahiptirler.	24	16.6
Türk bestecilerin eserleri piyano çalmayı daha fazla sevdirecektir.	5	3.44

Türk müziği eserlerinin akılda kalıcı olmasından dolayı eserlere olan ilgimiz daha fazla artmaktadır.	19	13.1
Türk bestecilerinin eserleri kulağımızın ve müziksel belleğimizin gelişimine büyük katkı sağlamaktadır.	30	20.7
Türk müziği piyano repertuarımızın gelişmiş olacağına inanıyoruz.	27	18.6
Toplam	145	100

Tablo 3'e göre, piyano eğitiminde Türk bestecilerinin eserlerine daha çok yer verilip, öğretilmesine olduğuna ilişkin olarak öğrencilerin %27.6'sı kendi kültürümüzün müziğini tanıyarak, kendi öz müziğimizi gelecek nesillere aktarabilmemiz açısından önem taşıdığı; %20.7'si Türk bestecilerinin eserleri kulağımızın ve müziksel belleğimizin gelişimine büyük katkı sağladığı; %18.6'sı Türk müziği piyano repertuarlarının gelişeceği; %16.6'sı Türk besteciler, hem Türk müziği makamlarının hem de enstrümanlarımızın dünyaya duyurulmasında önemli role sahip oldukları; 13.1'i Türk müziği eserlerinin akılda kalıcı olmasından dolayı eserlere olan ilginin artacağı; %3.44'ü ise, Türk bestecilerin eserleri piyano çalmayı daha fazla sevdireceği üzerinde durmaktadır.

Tablo 4: Öğrencilerin "Türk Bestecilerinin Piyano Eserlerinin Zorluklarına İlişkin Görüşleriniz Nelerdir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

Görüşler	f	%
Teknik zorluklar	26	14.1
Müzikal zorluklar	22	11.9
Ritmik zorluklar	19	10.3
Eserlerin ezberlenmesindeki güçlükler	8	4.34
Türk müziğine ilişkin teorik bilgiler konusundaki eksiklikler	30	16.3
Parmak numaraları konusunda	28	15.2
Eserleri deşifre etmekte	20	10.9
Parçayı özgün temposunda çalabilmekte	17	9.23
Hiçbir konuda zorlanmıyorum	14	7.6
Toplam	184	100

Tablo 4'de görüldüğü gibi, Türk bestecilerinin piyano eserlerinin zorluklarına ilişkin öğrencilerin %16.3'ü Türk müziğine ilişkin teorik bilgiler konusundaki eksiklikler; %15.2'si parmak numaraları; %14.1'i teknik zorluklar; %11.9'u müzikal zorluklar; %10.9'u eserleri deşifre etmekte; %10.3'ü ritmik zorluklar; %9.23'ü parçayı özgün temposunda çalabilmekte; %4.34'ü eserlerin ezberlenmesindeki güçlükler olduğunu vurgulamaktadırlar. Yalnızca %7.6'sı "hiçbir konuda zorlanmıyorum" demesi ise dikkat çekmektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Müzik öğretmenliği lisans öğrencileri, dört yıl zorunlu olarak piyano eğitimi görmektedirler. Piyano eğitimi, öğrencinin temel piyano becerilerini kazanarak çeşitli dönemlere ait bestecilerin eserleri tanıtmak amacındadır. Dolayısı ile Türk bestecilerinin eserlerinin öğrenciler tarafından tanınması ise büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın amacı, müzik öğretmenliği lisans öğrencilerinin piyano derslerinde Türk bestecilerin eserlerinin kullanıma durumlarına yönelik görüşlerinin belirlenmesidir.

Araştırma bulgularına dayanarak, öğrencilerin büyük çoğunluğu piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerine kısmen ve çok az yer verildiği üzerinde durmaktadır. Dolayısı ile bu sonuç, piyano derslerinde Türk bestecilerinin eserlerine yer verilme oranının beklenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Karahan (2009), müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda piyano eğitimi süresince Çağdaş Türk müziği eserlerinin tanıtım seviyesinde kaldığını belirtmektedir. Oysaki öğrencilerin her müzik dönemini yakından tanımlarını sağlayacak eserlerin yanında, Türk bestecilerinin piyano

eserlerine yer verilmesinin öğrencilerin teknik, müzikal ve kültürel yönden gelişimlerine katkı sağlayacağını düşündürmektedir. Yapılan araştırmalarda, Ülkemizde Türk Beşleri'nden başlayarak, bestecilerimiz piyano eserlerine özel önem vererek zengin bir piyano literatürü ortaya koymuşlardır (Fenmen, 1991:75). Bu sonuçlar araştırmayı destekler nitelik taşımaktadır. Buna ilaveten, öğrenciler tarafından Türk bestecilerinin eserlerini çok fazla tanınamalarının ya da piyano derslerinde çok fazla yer verilmemesinin nedenleri düşünüldüğünde, eserlerin piyano eğitimcileri tarafından yeterince tanınmadığı/tanınmıyor olabileceğini de akla getirmektedir. Bu nedenle, müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda, piyano eğitim programlarında Türk bestecilerin yapıtlarına daha fazla yer verilmesi önem taşımaktadır.

Öğrenciler piyano derslerinde Türk bestecilerin yapıtlarına daha çok önem verilmesinin gerekliliğine ilişkin olarak, büyük ölçüde ve tamamen gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Bu sonuç, piyano derslerinde Türk müziği yapıtlarına yönelik eserlere yer verilmesinin gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Bu gerekliliğe ilişkin, öğrenciler en başta kendi öz kültürlerini tanıyıp sahip çıkabilmek ve gelecek nesillere aktarabilmek istemektedir. Diğer gereklilik nedenlerinin ise, Türk bestecilerinin eserlerinin kulak ve müziksel belleğin gelişimine yardımcı olduğu üzerinde durulmaktadır. Buna ilaveten, öğrenciler, Türk bestecilerin Türk müziği makamlarının ve enstrümanlarının dünyaya duyurulmasında önemli role sahip olduklarını vurgulamaktadırlar. Bu bakımdan, ulusal kültürümüzün önemli bir parçası olan Türk bestecilerin piyano eserlerinin piyano öğretim programlarında daha fazla yer alarak öğretilmesinin gerekliliği gözler önüne serilmektedir.

Araştırmanın son bulgusunda, öğrencilere Türk bestecilerinin piyano eserlerinin taşıdıkları zorlukların neler olduğuna ilişkin olarak; Türk müziğine ilişkin teorik bilgiler konusundaki eksiklikler; parmak numaraları, teknik zorluklar, müzikal zorluklar, eserleri deşifre etmekte, ritmik zorluklar, parçayı özgün temposunda çalabilmekte, eserlerin ezberlenmesindeki güçlükler olarak ele alınmıştır. Öğrencilerin az bir kısmının "hiçbir konuda zorlanmıyorum" demesi ise dikkat çekmektedir. Yapılan bir araştırmada, öğrencilerin piyano dersinde Türk bestecilerinin eserlerinde zorluk çektikleri ortaya çıkarılmıştır (Sönmezöz, 2004). Nurcan, Çevik-Kılıç ve Canbey (2015) tarafından yapılan araştırmada, Türk bestecilerinin piyano eserlerinin taşıdığı zorluklara yönelik teknik zorluklar; teorik bilgiler konusundaki eksiklikler; bir aksak tartımlarda zorlandıkları vurgulanmaktadır. Bu bulgular, çalışma ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada elde edilen bulgular ve sonuçlar ışığında düşünülen bazı öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Müzik eğitimcisi yetiştiren kurumlarda, piyano programlarında Türk bestecilerin yapıtlarına daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Dolayısı ile eğitim-öğretim süresince sürekli aynı eser ve albümlere yer verilmektense, Türk bestecilerinin piyano eserlerine daha fazla ağırlık verilmesinin gerekliliği önerilmektedir.
- Öğrenciler, piyano eğitimcileri tarafından yeni ve farklı Türk eserleri seslendirmeye teşvik edilmelidir.
- Öğrencilerin, Türk bestecilerinin piyano eserlerinde yaşadıkları zorlukların sebepleri araştırılabilir.

Not: Bu çalışma Antalya'da 18-20 Mayıs 2017 tarihlerinde düzenlenen 8'inci Eğitimde Yeni Yönelimler Kongresinde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Akkor, Ö. ve Türkmen, U. (2009). Kontrbas eğitiminde çağdaş Türk müziği eserlerinin yeri ve değerlendirilmesi. *8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, OMÜ, 23-25 Eylül 2009, Samsun.

Aydiner, M. (2008). Piyano eğitiminde en sık seslendirilen Türk eserlerinin müziksel öğelerinin analizleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (2), 125-140.

Bobetsky, V. V. (2004). Piano Proficiency: The perfect accompaniment for successful music educators. *Teaching Music, 11* (4), 36-39.

Fenmen, M. (1991). *Müzikçinin el kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Karahan, A. (2009). *Müzik eğitimi anabilim dalı piyano eğitimi sürecinde çağdaş Türk müziği dağarının yeri ve önemi. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, OMÜ, 23-25 Eylül 2009, Samsun.*

Say, A. (1985). *Türk beşleri*. Müzik Ansiklopedisi, Cilt: 4. Ankara.

Nurcan, O., Kılıç, Ç. D. B., & Canbey, G. E. (2015). Outlooks of conservatory piano majors toward the use of Turkish composers' works in applied piano lessons, *Journal of Educational and Instructional Studies in the World, 5* (2), 65-77.

Sönmezöz, F. (2004). *Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda çağdaş Türk piyano eserlerinin yeri ve önemi, 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, SDÜ, 7-10 Nisan 2004, Isparta.*

Toptaş, B. (2012). *Halk türkülerinin sistematik olarak piyano eğitiminde kullanılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi: temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: İkinci Basım. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Wheeler, B. L. (1985). Relationship of personal characteristics to mood and enjoyment after hearing live and recorded music and to musical taste, *Psychology of Music, 13* (2), 81-92.